

Łukasz Pasternak

Kancelaria Prawna SSP,
Prawnik,
Warszawa, Polska
l.pasternak@kancelaria-ssp.pl

**KILKA UWAG O ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ CZŁONKA
ZARZĄDU ZA ZŁOŻENIE FAŁSZYWYCH OŚWIADCZEŃ PRZY
REJESTRACJI SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ
ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ W POLSCE**

Streszczenie. Niniejsze opracowanie przedstawia stanowisko przedstawicieli nauki prawa karnego a także orzecznictwa w kontekście złożenia przez zarząd fałszywych oświadczeń o spółce przy jej rejestracji lub rejestracji zmian we wpisie. Opracowanie ogranicza się jednak do prawnokarnej odpowiedzialności członków zarządu w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością.

Autor wskazuje sytuacje, w których członek zarządu może być sprawcą przestępstwa określonego w art. 587 k.s.h., wskazuje na znamiona czynu, sankcje karne oraz inne zagadnienia związane z w/w odpowiedzialnością członka zarządu.

Słowa kluczowe: prawo handlowe, prawo karne, fałszywe oświadczenia, rejestracja spółki, odpowiedzialność karna.

Formuły: 0; rys.: 0; tab.: 0; bibl.39

Łukasz Pasternak

Kancelaria Prawna SSP,
Senior Associate,
Warsaw, Poland
l.pasternak@kancelaria-ssp.pl

**A FEW REMARKS ABOUT CRIMINAL RESPONSIBILITY OF A
MEMBER OF THE MANAGEMENT BOARD FOR SUBMITS OF
FALSE STATEMENTS IN THE POLISH COMPANY OF LIMITED
LIABILITY IN REGISTRATION PROCEDURE**

Abstract. This elaboration is to present the position of the representatives of the science of criminal law and jurisprudence in the context of the submission of false statements about company by the management board in the procedure of registration company in the entrepreneur register. This Elaboration is limited to criminal responsibility of members of management board in a polish company with limited liability.

The Author indicates the situation in which member of management board could be the perpetrator of the offense specified in article 587 of the Commercial Companies Code, Author indicates signs of above mentioned offense, penalties and other issues related to the above mentioned criminal responsibility of the members of management board.

Keywords: commercial law, criminal law, false statements, company registration law, criminal liability.

Formulas: 0; fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 39

Wstęp. We obecnych realiach gospodarczych w Polsce prowadzenie działalności gospodarczej w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nabiera coraz większego znaczenia. Najprawdopodobniej wynika to z faktu, że spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest jedną z najpopularniejszych i najchętniej wybieranych przez przedsiębiorców form prowadzenia działalności gospodarczej. Być może uzasadnione jest to tym, że prowadzenie działalności w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pozwala zminimalizować ryzyko gospodarcze związane z prowadzeniem własnego biznesu.

Przepis art. 4 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 września 2000 r. kodeks spółek handlowych spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością zalicza do spółek kapitałowych. Spółka ta może zostać utworzona przez jedną albo większą liczbę osób w każdym celu prawnie dopuszczalnym chyba, że ustawa stanowi inaczej. Kapitał zakładowy jaki musi minimalnie posiadać spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest stosunkowo niewielki albowiem wynosi 5 tysięcy złotych. Celem zarejestrowania spółki z o.o. w krajowym rejestrze sądowym niezbędne jest złożenie licznych dokumentów do sądu rejestrowego, których treść jak pokazuje praktyka (zob. tzw. „afery Amber Gold”) nie zawsze jest zgodna z rzeczywistym stanem faktycznym.

Na wstępie przedmiotowego opracowania zauważyć wypadnie, że z formalnoprawnego punktu widzenia proces rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest pierwszym etapem, na którym może dojść do realizacji znamion czynu zabronionego stypizowanego w art. 587 k.s.h. polegającego na przedstawieniu władzom państwowym danych nieprawdziwych. Oczywiście przy założeniu, że spółka z ograniczoną odpowiedzialnością będąca w organizacji do czasu złożenia wniosku o rejestrację spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym nie podejmuje żadnych czynności przed inną władzą państwową, a w szczególności nie dokonuje zgłoszenia w Urzędzie Skarbowym czy Urzędzie Statystycznym. Do realizacji czynu polegającego na ogłoszeniu lub przedstawieniu fałszywych danych może dojść również na innych etapach funkcjonowania spółki, np. w przypadku rejestracji zmian w składzie osobowym spółki, czy rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego w spółce przy czym działania te mogą polegać nie tylko na przedstawieniu tych danych sądowi, ale mogą również polegać na przedstawieniu przez zarząd określonych danych nieprawdziwych innym organom spółki. Niemniej jednak przedmiotowe opracowanie zostało zorientowane na zagadnieniu związanym ze złożeniem fałszywych oświadczeń przy rejestracji spółki, dlatego też wiele rozważań ograniczało się będzie do tego rodzaju okoliczności.

Analiza badań i formułowanie problemu. Uzasadnieniem dla podjęcia przedmiotowego tematu jest to, że przekazanie uprawnionym do tego podmiotom danych o spółce nieodpowiadających stanowi rzeczywistości jest dalece szkodliwe dla obrotu gospodarczego. Działania takie w sposób oczywisty mogą prowadzić do utraty zaufania przez inwestorów jak również aktualnych i potencjalnych kontrahentów biznesowych. Przekazanie „wadliwych” danych o spółce godzi również w bezpieczeństwo i pewność obrotu gospodarczego oraz prawidłowość funkcjonowania w obrocie gospodarczym spółek prawa handlowego. Z drugiej jednak strony zauważyć da się tendencję do częstego fałszowania oświadczeń o wniesieniu kapitału zakładowego przez wspólników w procesie rejestracji spółki z o.o.

Niniejsze opracowanie zorientowane zostało na zagadnieniu odpowiedzialności karnej członka zarządu związanej ze złożeniem fałszywych

oświadczeń przy rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub w toku rejestracji zmian we wpisie w KRS dla tej spółki.

Celem przedmiotowego opracowania jest przedstawienie stanowiska doktryny prawa karnego a także orzecznictwa w kontekście złożenia przez zarząd fałszywych oświadczeń o spółce przy jej rejestracji lub rejestracji zmian we wpisie. Przykładem tego rodzaju praktyk może być składanie do sądu rejestrowego często nie zgodnie z rzeczywistym stanem rzeczy oświadczenie członków zarządu o wniesieniu przez wszystkich współników wkładów na kapitał zakładowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Wyniki badań. Podstawą odpowiedzialności w tytułowej materii jest art. 587 k.s.h. Zgodnie z w/w przepisem „kto przy wykonywaniu obowiązków wymienionych w tytule III i IV ogłasza dane nieprawdziwe albo przedstawia je organom spółki, władzom państwowym lub osobie powołanej do rewizji – podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”. Ponadto zgodnie z art. 587 § 2 k.s.h. – „jeżeli sprawca działa nieumyślnie – podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku”.

Na pierwszy "rzut oka" brzmienie przepisu art. 587 k.s.h. może sugerować, że w/w czyn zabroniony z uwagi na użycie sformułowania „kto...” może zostać popełniony przez każdego. Niemniej jednak przyjęcie takiej tezy byłoby dalece niecelne, albowiem zakres podmiotów zdalnych do ponoszenia odpowiedzialności karnej został wyznaczony przez krąg osób, które zobowiązane są do dopełnienia obowiązków określonych przepisami tytułu III i IV k.s.h. Z brzmienia art. 587 k.s.h. wynika więc, że podmiotami zdalnymi do ponoszenia odpowiedzialności prawnokarnej na podstawie w/w przepisu są m.in. założyciele spółki akcyjnej, członkowie zarządu spółki, likwidatorzy spółki, członkowie rady nadzorczej, komplementariusze, którym powierzone zostało prowadzenie spraw spółki komandytowo-akcyjnej i reprezentowanie jej na zewnątrz. Ograniczenie kręgu podmiotów zdalnych do ponoszenia odpowiedzialności karnej poprzez dyspozycję art. 587 k.s.h. sprawia, że w/w czyn zabroniony jest przestępstwem indywidualnym (*delictum proprium*), albowiem jego sprawcą może być tylko osoba posiadająca odpowiednie cechy, tj. osoba na której ciąży obowiązek prawny wskazany w przepisach tytułu III i IV k.s.h. i w wykonaniu tego obowiązku osoba taka ogłasza określone dane albo je przedstawia.

Jak trafnie zauważa R. Zawłocki znamiona czynu zabronionego określonego w art. 587 k.s.h. w zasadniczej mierze odnoszą się do spółek kapitałowych, tj. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółki akcyjnej. Choć istnieje wyjątek odnoszący się do spółki komandytowo-akcyjnej, do której stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące spółki akcyjnej.

Zgodnie z art. 18 § 1 k.s.h. członkiem zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może być tylko osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych. Brzmienie art. 11 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. pozwala przyjąć, że pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, albo zawarcia związku małżeńskiego przez małoletniego. Tak więc wymóg posiadania pełnej zdolności do czynności prawnej sprawia, że nieważne będzie powołanie na funkcję członka zarządu osoby, która nie jest pełnoletnia lub została całkowicie lub częściowo ubezwłasnowolniona, albowiem powołanie takiej osoby na funkcję członka zarządu byłoby sprzeczne z obowiązującym przepisem ustawy. Uzupełniająco należy wskazać, że ubezwłasnowolnienie w całości lub części pełniącego funkcję członka zarządu powodować będzie wygaśnięcie jego mandatu.

Co więcej w art. 18 § 2 k.s.h. zawarto przepisy zawierające negatywne przesłanki powołania na funkcję członka zarządu spółki. Powyższy przepis wyłącza zarówno dopuszczalność skutecznego powołania danej osoby na funkcję członka zarządu jak również stanowi podstawę utraty zdolności do dalszego wykonywania tej funkcji, jeżeli prawomocny wyrok skazujący zapadł w czasie jej wykonywania. Utrata możliwości pełnienia funkcji członka zarządu w przypadku popełnienia przestępstwa określonego w art. 18 § 2 k.s.h. następuje *ex lege* w skutek uprawomocnienia się wyroku za popełnione przestępstwo Zakaz bycia członkiem organu spółki jest ograniczony czasowo i ustaje z upływem piątego roku od dnia uprawomocnienia się wyroku skazującego, jednakże nie może zakończyć się wcześniej niż z upływem trzech lat od dnia zakończenia okresu odbywania kary. Popełnienie przez członka zarządu innych przestępstw aniżeli te wymienione w art. 18 § 2 k.s.h. nie wyklucza możliwości pełnienia przez niego funkcji członka zarządu w spółce.

Przez cały okres sprawowania funkcji członek zarządu jest zdalny do popełnienia czynu zabronionego określonego w art. 587 k.s.h. Inaczej mówiąc z chwilą powołania w skład zarządu spółki osoba powołana uzyskuje status zdatnego podmiotu przestępstwa art. 587 k.s.h. Odpowiedzialność członka zarządu za przestępstwo określone w art. 587 k.s.h. ustaje natomiast z chwilą upływu kadencji, złożenia rezygnacji przez członka zarządu, odwołania z funkcji członka zarządu przez uprawniony organ, tj. z chwilą wygaśnięcia mandatu.

Uzupełniając przedmiotowe rozważania zauważyć wypadnie, że podmiotem przestępstwa stypizowanego w art. 587 k.s.h. nie może być również zawieszony członek zarządu. Zawieszenie członka zarządu w pełnieniu funkcji nie skutkuje wygaśnięciem jego mandatu niemniej jednak osoba zawieszona nie ma ani faktycznych, ani prawnych możliwości wykonywania kompetencji i obowiązków wynikających z pełnionej funkcji. Jak trafnie wskazuje A. Kidyba podstawowym celem zawieszenia członka jest uniemożliwienie mu realizacji funkcji w organie w sferze prowadzenia spraw spółki oraz w sferze jej reprezentacji. Dodatkowym argumentem przemawiającym za niemożnością pociągnięcia do odpowiedzialności zawieszonoego członka zarządu w trybie art. 587 k.s.h. jest to, że taki członek zarządu nie posiada dostępu do informacji o funkcjonowaniu spółki, które są przesłanką realizacji obowiązków w zakresie ogłoszenia lub przedstawienia nieprawdziwych danych. Koronnym argumentem przemawiającym za tym, że zawieszony członek zarządu nie może ponosić odpowiedzialności prawnokarnej za czyn stypizowany w art. 587 k.s.h. jest to, że taka osoba nie jest uprawniona do składania w imieniu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oświadczeń woli, co przesądza o tym, że brak jest podstaw prawnych do uznania, że zawieszony członek zarządu jest zobowiązany i uprawniony do podejmowania czynności związanych z ogłaszaniem lub przedstawianiem nieprawdziwych danych o spółce.

Interesujące z punktu widzenia prawnokarnej odpowiedzialności w kontekście art. 587 k.s.h. jest pytanie dotyczące możliwości ponoszenia odpowiedzialności karnej przez daną osobę w przypadku jej wadliwego powołania w skład zarządu spółki lub jej nieważne powołanie w skład organu zarządu spółki.

W pierwszej z wyżej wskazanych sytuacji należy wskazać, że sprawcą przestępstwa stypizowanego w art. 587 k.s.h. może być osoba powołana wadliwie w skład zarządu, a więc w sposób, który może zostać wzruszony poprzez stosowne procedury. Argumentem przemawiającym za wyżej wskazaną okolicznością jest fakt, że wadliwość powołania w skład zarządu nie czyni bowiem *ep ipso* takiej osoby podmiotem, który *de iure* nie jest członkiem zarządu. Osoba,

która została wadliwie powołana w skład zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością do czasu rozstrzygnięcia wątpliwości co do faktu jej powołania pozostaje członkiem zarządu spółki.

Odmienne stanowisko należy jednak zająć w przypadku nieważnego powołania określonej osoby w skład zarządu spółki. W takim przypadku nie dochodzi w ogóle do powołania określonej osoby w skład zarządu spółki, z uwagi na charakter naruszenia reguł określających sposób powołania. Przykładowo taka sytuacja będzie miała miejsce gdy członka zarządu powoła organ do tego nie uprawniony. Nie ważne powołanie w skład zarządu spółki, skutkuje tym, że dana osoba w ogólnie nie staje się członkiem zarządu przez co nie może ona ponosić odpowiedzialności karnej za czyn stypizowany w art. 587 k.s.h. Reasumując powyższe należy wskazać, że istotne z punktu widzenia odpowiedzialności karnej na podstawie w/w przepisu jest to by członek zarządu składając np. oświadczenie o wniesieniu wkładów na podwyższony kapitał zakładowy był członkiem zarządu w dacie złożenia tego oświadczenia. Jeżeli jednak oświadczenie to złożyłby zawieszony członek zarządu lub "członek zarządu" przed powołaniem w skład organu lub po wygaśnięciu mandatu wówczas nie będzie on ponosił odpowiedzialności na podstawie art. 587 k.s.h.

Analiza zagadnienia związanego z podmiotami zdatnymi do ponoszenia odpowiedzialności karnej na podstawie art. 587 k.s.h. w sposób oczywisty prowokuje do wskazania różnic pomiędzy osobami wchodzącymi w skład organu spółki (skład zarządu spółki) oraz osobami pełniącymi wyłącznie funkcje zarządcze w przedsiębiorstwie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, do których to zaliczyć można przykładowo dyrektora przedsiębiorstwa spółki. Osoby pełniące funkcje zarządzające w strukturze przedsiębiorstwa spółki nie mogą ponosić odpowiedzialności prawnokarnej za czyn stypizowany w art. 587 k.s.h. z uwagi na okoliczność, iż nie posiadają cech, o których mowa w art. 587 k.s.h. Wyjątkiem od wyżej wskazanej zasady są przepisy art. 219 § 4 i 382 § 4 k.s.h., które jednak zostają poza zakresem przedmiotowego opracowania.

Na kanwie prawnokarnej odpowiedzialności członków zarządu rodzi się jeszcze jedno istotne zagadnienie związane z odpowiedzialnością członków zarządu w przypadku zarządu wieloosobowego. W przypadku zarządu wieloosobowego należy przyjąć indywidualną odpowiedzialność każdego z członków organu spółki. Niemniej jednak przestępstwo ogłaszania nieprawdziwych danych może być popełnione nie tylko, jako jednosprawstwo, ale także w konfiguracji wieloosobowej. Konfiguracja wieloosobowa znajdzie zastosowanie w przypadku odpowiedzialności członków organu kolegialnego jeżeli w/w członkowie działali wspólnie i w porozumieniu przestępstwo zostanie popełnione w formie współsprawstwa. W przypadku czynu zabronionego określonego w art. 587 k.s.h. możliwa jest również odpowiedzialność współdziałających na podstawie art. 18 i 21 k.k., którzy to nie są adresatami obowiązków z tytułu III i IV k.s.h.

Zachowanie się sprawcy czynu zabronionego stypizowanego w art. 587 k.s.h. może przybrać różne formy i polegać na:

1. ogłoszeniu nieprawdziwych danych lub
2. przedstawieniu nieprawdziwych danych organom spółki albo
3. przedstawieniu nieprawdziwych danych władzom państwowym lub osobie powołanej do rewizji.

Jak trafnie zauważa A. Dermont dla bytu przestępstwa określonego w art. 587 k.s.h. niezbędne jest by ogłaszane i przekazywane dane były nieprawdziwe oraz by zostały one przekazane określonym podmiotom.

Pod pojęciem „danych” należy rozumieć wszelkie informacje dotyczące okoliczności faktycznych lub prawnych związanych ze spółką, jej tworzeniem, organizacją, funkcjonowaniem, rozwiązaniem, łączeniem, podziałem bądź przekształceniem. Tak szerokie znaczenie pojęcia danych wynika z treści art. 587 k.s.h., który odnosi się do ogłoszenia lub przedłożenia danych zawartych w tytule III i IV k.s.h. przez określone podmioty.

Dane nieprawdziwe to dane fałszywe, w całości niezgodne z rzeczywistością (faktami), niepełne zawierające dane częściowe, w części prawdziwe a w części nieprawdziwe, dane zawierające informacje o faktach, które nie zaistniały. Danymi nieprawdziwymi są również dane wytworzone na podstawie fałszywych kryteriów. Przepis art. 587 k.s.h. kryminalizując zachowania polegające na ogłoszeniu lub przedstawieniu nieprawdziwych danych o spółce, nie wymienia katalogu danych oraz nie określa sytuacji, w których przepisy k.s.h. przewidują obowiązek ich ogłoszenia. Niemniej jednak brzmienie art. 587 k.s.h. pozwala stwierdzić, że dotyczy on danych, co do których przepisy tytułu III i IV przewidują obowiązek ich ogłoszenia lub przedstawienia organom spółki, władzom państwowym lub osobie powołanej do rewizji. Nieprawdziwość danych może być wynikiem fałszerstwa materialnego, tj. podrobienia lub przerobienia autentycznego dokumentu, bądź fałszerstwa intelektualnego, tj. zawarcia w dokumencie autentycznym danych nieprawdziwych (nierzetelnych). Bez znaczenia pozostaje okoliczność, czy sprawca sam dokonał fałszerstwa - nieświadomość nieprawdziwości ogłaszanych bądź przedstawianych przez sprawcę danych wyłącza wprawdzie przyjęcie umyślności, jednakże przedstawiane przestępstwo może zostać popełnione nieumyślnie.

Analiza przepisów zawartych w k.s.h. pozwala również przyjąć, że pojęcie „ogłoszenia danych” nie zostało zdefiniowane w k.s.h. Występuje ono jednak w wielu jego przepisach spośród których szczególne znaczenie ma art. 5 k.s.h. oraz uzupełniający zawartą w nim regulację art. 13 ust. 1 ustawy z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz art. 1 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 1995 r. o wydawaniu Monitora Sądowego i Gospodarczego. Jakkolwiek podejmując próbę zdefiniowania tego pojęcia należy wskazać, że pojęcie „ogłaszania danych” odnosi się do czynności polegających na podawaniu określonych informacji dotyczących spółki prawa handlowego do publicznej wiadomości, powiadamiania ogółu o tych informacjach, obwieszczanie danych itp. w sposób, który to został przewidziany przepisami prawa. Powyższe potwierdza również słownikowa definicja pojęcia „ogłaszać” zgodnie, z którą „ogłaszać” to m.in. podawać do publicznej wiadomości, wydawać coś w formie publikacji”. Podstawowy katalog danych, które podlegają ogłoszeniu w Krajowym Rejestrze Sądowym określa art. 38 k.r.s. zawierający wyliczenie danych podlegających wpisowi do rejestru przedsiębiorców KRS. W przypadku przedmiotowego czynu zabronionego chodzi o wszelkiego rodzaju ogłoszenia skierowane do ogółu. Obowiązki w zakresie ogłoszenia dotyczą m.in. rejestracji spółki w KRS, obniżenia kapitału zakładowego lub jego podwyższenia, sporządzenia sprawozdania z likwidacji czy złożenia sprawozdania finansowego.

Miejscem, w którym ogłasza się dane o rejestracji spółki niewątpliwie jest Monitor Sądowy. Dlatego też, nie powinno budzić wątpliwości, że przestępstwo określone w art. 587 k.s.h. może zostać popełnione zarówno w przypadku ogłoszenia nieprawdziwych danych w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, jak również w innej formie, jeżeli obowiązek taki wynika z umowy spółki z o.o., czy przepisu ustawy. Brzmienie art. 587 k.s.h. pozwala przyjąć, że znamiona ustawowe strony przedmiotowej omawianego przestępstwa wskazują, że

ustawodawca penalizuje tylko ogłaszanie bądź przedstawianie nieprawdziwych danych w związku z wykonywaniem obowiązków przewidzianych w tytule III i IV k.s.h. ogłoszenie innych nieprawdziwych danych, których obowiązek ogłoszenia wynika z tytułu III i IV k.s.h. pozostawał będzie prawnie irrelevantny z punktu widzenia realizacji znamion czynu zabronionego stypizowanego w art. 587 k.s.h.

Kolejnym znamieniem czynnościowym w/w czynu zabronionego jest znamię "przedstawiania". Zgodnie ze słownikowym znaczeniem „przedstawiać” to „okazać, pokazać, przedłożyć, wystawić, wyrazić”. W kontekście czynu zabronionego określonego w art. 587 k.s.h. karalne będzie tylko takie zachowanie, które polegało będzie na przedstawieniu nieprawdziwych danych podmiotom określonym w tym przepisie, a których to obowiązek przedstawienia wynika z tytułu III i IV k.s.h. W toku rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością naruszeniem najczęściej występującym w praktyce, jest działanie polegające na przedstawieniu przez zarząd do sądu rejestrowego (KRS) danych nieprawdziwych poprzez złożenie fałszywego oświadczenia o wniesieniu wkładów na kapitał zakładowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w sytuacji gdy wpłaty na kapitał zakładowy w rzeczywistości nie dokonano w ogóle lub nie dokonano w całości. Jak trafnie wskazuje się w orzecznictwie, w przypadkach w których przepisy k.s.h. wymagają rzeczywistej wpłaty kapitału zakładowego, a wpłaty takiej nie dokonano, złożenie oświadczenia o wykonaniu obowiązków określonych w k.s.h. lub pozorującego takie wykonanie jest przedstawieniem danych nieprawdziwych w rozumieniu art. 587 k.s.h.

Z chwilą złożenia wniosku w sądzie rejestrowym wraz z dołączonymi do niego nieprawdziwymi oświadczeniami członków zarządu, np. o wniesieniu przez współników wkładów na pokrycie kapitału zakładowego dochodzi do realizacji znamion czynu opisanego w art. 587 k.s.h. Przepięstwo przedłożenia nieprawdziwych danych do KRS może zostać usiłowane poprzez podjęcie czynności poprzedzających złożenie wniosku o wpis w KRS z dołączonym fałszywym oświadczeniem o wniesieniu wkładów na kapitał zakładowy lub podwyższony kapitał zakładowy.

Warto zauważyć, iż w świetle przedmiotowego czynu nie karalne jest złożenie fałszywych danych do sądu rejestrowego, jeżeli obowiązek przedstawienia tych danych wynika z innych niż przewidziane w tytule III i IV k.s.h. przepisów. Przykładem takiej sytuacji może być złożenie do sądu rejestrowego księgi udziałów. W odniesieniu do księgi udziałów warto również zauważyć, że zgodność listy współników ze stanem rzeczywistym nie jest uzależniona od dokonania stosownych zmian w księdze udziałów. Przedłożenie aktualnej listy współników do Sądu Rejestrowego nie jest warunkowane uprzednim sporządzeniem zmian w księdze udziałów. Naruszenie czynności sekwencji określonych w art. 188 § 3 k.s.h., tj. sporządzenie listy współników pomimo nie dokonania zmian w księdze udziałów nie przesądza o odpowiedzialności na podstawie art. 587 k.s.h. Samo złożenie takiej listy współników, która jest niezgodna z księgą udziałów może jedynie stanowić podstawę do odpowiedzialności za wykroczenie określone w art. 594 § 1 pkt. 2 k.s.h.

Z punktu widzenia prawnokarnej odpowiedzialności bez znaczenia pozostaje sposób przekazania informacji. Przekazanie może mieć formę pisemną, formę wiadomości elektronicznej, formę ustną, itp. Przykładem będzie sytuacja, w której członkowie zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością dokonując rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego spółki, działając wspólnie i w porozumieniu przedstawiają do sądu sfalszowane oświadczenie, z którego

wynika, że wpłaty na podwyższony kapitał zostały w całości wniesione. Innym przykładem przedłożenia danych nieprawdziwych może być złożenie do sądu rejestrowego "nieprawdziwego bilansu" to jest takiego, który zawiera nieprawdziwe fakty, jak również takiego który zawiera fałszywą ocenę poszczególnych przedmiotów majątkowych w nim wyszczególnionych, np. gdy pewne prawa majątkowe oszacowano w sposób jaskrawo odbiegający od ich prawdopodobnej wartości. Dokonując oceny prawdziwości danych bez znaczenia pozostaje okoliczność, czy określone informacje są korzystne dla spółki czy też nie. Decydująca dla odpowiedzialności karnej jest bowiem niezgodność z rzeczywistym stanem rzeczy.

Uzupełniająco należy wskazać, że dla realizacji znamion przedmiotowego czynu nie jest konieczne zaistnienie jakiegokolwiek skutku w postaci negatywnych konsekwencji dla interesów spółki handlowej, czy też wprowadzenie adresatów takiego przekazu informacyjnego w błąd co do stanu finansowego spółki, której dotyczy.

Przestępstwo przedstawienia lub ogłoszenia danych fałszywych może zostać popełnione umyślnie (z zamiarem bezpośrednim lub ewentualnym) jak i nieumyślnie. Zagadnienie to nie budzi sporów w nauce prawa karnego, dlatego też bezcelowym jest omawianie tego zagadnienia w sposób szerszy w ramach niniejszego opracowania.

Niezależnie jednak od powyższego warto zwrócić uwagę na inne zagadnienie związane z formą zachowania mogącego stanowić podstawę odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 587 k.s.h. W piśmiennictwie karnistycznym pojawiły się wątpliwości polegające na tym czy przestępstwo określone w art. 587 k.s.h. można popełnić tylko przez działanie, czy też możliwa jest realizacja znamion wyżej wskazanego czynu zabronionego przez zaniechanie. Przykładowo J. Skorupka oraz R. Zawłocki wskazują, że przestępstwo to można popełnić tylko przez działanie. Odmiennego zdania są natomiast m.in. J. Giezek, D. Wnuk, J. Jacyszyn oraz O. Górniok. Autorzy Ci wskazują, że znamiona czynnościowe przestępstwa ogłaszania nieprawdziwych danych o spółce, ujęte jako ogłaszanie lub przedstawianie nieprawdziwych danych, mogą być zrealizowane zarówno przez działanie, jak i przez zaniechanie.

Odnosząc się do przedstawionych wyżej stanowisk, należy przychylić się do pierwszego z nich i tym samym wskazać, że odpowiedzialność karna za czyn zabroniony stypizowany w art. 587 k.s.h. łączy się z zachowaniem polegającym na ogłaszaniu lub przedstawianiu uprawnionym podmiotom danych nieprawdziwych. Zakresem kryminalizacji nie są natomiast objęte zachowania, których zobowiązany podmiot, np. członek zarządu w ogóle nie wypełnia, a w szczególności działania polegające na celowym nie ogłoszeniu lub nie przedstawieniu danych o spółce. Nie kryminalizowanie zachowań polegających na zaniechaniu na podstawie art. 587 k.s.h. nie oznacza jednak, że zaniechanie wypełnienia przez określone osoby niektórych czynności pozostaje prawnie irrelevantne z punktu widzenia prawa karnego. Już w tym miejscu należy wskazać, że zaniechanie dokonania określonych czynności może podlegać kryminalizacji na podstawie art. 594 k.s.h.

W świetle powyższego należystwierdzić, że przepis art. 587 k.s.h. nie kryminalizuje zaniechania wypełnienia obowiązku ogłoszenia lub przedstawienia danych, lecz zakresem kryminalizacji obejmuje jedynie zachowania polegające na działaniu, tj. nienależywym wypełnieniu wynikających z przepisów tytułu III i IV k.s.h. obowiązków przedstawienia lub ogłoszenia danych o spółce. Warunkiem odpowiedzialności karnej będzie więc ogłoszenie lub przedstawienie

nieprawdziwych danych a nie zaniechanie ich ogłoszenia lub przedstawienia. Przykładowo działanie sprawcy czynu stypizowanego w art. 587 k.s.h. może polegać zarówno na przedstawieniu danych nieprawdziwych jak również na zaniechaniu przedstawienia niektórych danych, z tym, że zaniechanie to będzie miało miejsce w trakcie wypełniania obowiązku ogłoszenia lub przedstawienia danych określonych w tytule III i IV k.s.h. Konsekwencją przyjęcia powyższego jest fakt, iż nie przedstawienie określonych danych nie może być uznane za karalne zaniechanie, lecz za działanie, którego istotą jest fałszowanie obrazu całości danych. Jak trafnie wskazuje R. Zawłocki, czynność sprawcza nie polega na fałszowaniu wybranych danych, lecz polega na fałszowaniu informacji stanowiącej przedmiot obowiązku informacyjnego określonego w tytule III i IV k.s.h. Inaczej mówiąc w sytuacji gdy sprawca w ogóle nie ujawnia lub nie przedkłada określonych informacji nie realizuje znamion czynu zabronionego stypizowanego w art. 587 k.s.h., natomiast jeżeli ogłasza lub przedstawia dane zatajając tylko ich część wówczas realizuje znamiona czynu zabronionego określonego w art. 587 k.s.h.

Znamiona przestępstwa ogłaszania lub przedstawiania danych fałszywych nie określają w żaden sposób skutku zachowania się sprawcy polegającego na ogłoszeniu lub przedstawieniu nieprawdziwych danych o spółce. W świetle art. 587 k.s.h. warunkiem ponoszenia odpowiedzialności przez sprawcę jest jedynie ogłoszenie lub przedstawienie nieprawdziwych danych o spółce, określonym pomiotom bez konieczności wywołania jakichkolwiek skutków, w tym także wywołania u podmiotów uprawnionych do otrzymania danych błędnego wyobrażenia o spółce. Przestępstwo to jest więc przestępstwem formalnym, a skutki jakie wywołuje zachowanie sprawcy w świetle art. 587 k.s.h. są prawnie irrelevantne.

Czyn zabroniony stypizowany w art. 587 § 1 k.s.h. jest zagrożony karą grzywny, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Z kolei występki określony w art. 587 § 2 (penalizujący zachowania nieumyślne) zagrożony jest karą grzywny, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Ściganie sprawcy w/w czynu następuje z urzędu. Uzupełniająco należy dodać, że skazanie sprawcy na karę nie jest jedyną sankcją jaka wiąże się z prawomocnym skazaniem za w/w czyn, albowiem sprawca czynu poniesie dodatkową dolegliwość polegającą na ustawowym zakazie sprawowania funkcji członka zarządu spółki. Powyższe oznacza również, że z chwilą uprawomocnienia się wyroku skazującego, mandat członka zarządu wygaśnie z mocy prawa. Zakaz, o którym mowa powyżej ustanie dopiero po upływie 5 roku od dnia uprawomocnienia się wyroku skazującego, jednakże nie może zakończyć się wcześniej, niż z upływem trzech lat od dnia zakończenia okresu odbywania kary.

Konstrukcja przepisu art. 587 k.s.h. pozwala przyjąć, że możliwy jest jego zbieg z innymi przepisami zamieszczonymi w tytule V k.s.h. oraz z regulacjami znajdującymi się w Rozdziałach XXXIV-XXXVI ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny.

Nie powinno budzić wątpliwości, że czyn stypizowany w art. 587 k.s.h. może pozostawać w zbiegu jednoczynowym z czynem zabronionym stypizowanym w art. 270 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k. Zbieg tychże przepisów ma miejsce wówczas gdy sprawca czynu zabronionego opisanego w art. 587 k.s.h. działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w krótkich odstępach czasu, najpierw dokona podrobienia lub przerobienia dokumentu zawierającego informacje o spółce, a następnie wykorzystując ten dokument ogłosi lub przedstawi ten dokument przykładowo w sądzie rejestrowym. W

przedstawionym stanie faktycznym będzie miał miejsce rzeczywisty zbieg przepisów co uzasadnia przyjęcie kumulatywnej kwalifikacji.

W praktyce może zdarzyć się, że sprawca czynu zabronionego stypizowanego w art. 587 k.s.h. przedstawiając nieprawdziwe dane o spółce do KRS lub ogłaszając je wprowadzi drugą osobę w błąd co do okoliczności mających istotne znaczenie dla rozporządzenia przez nią mieniem, a w konsekwencji tego zachowania doprowadzi określoną osobę do niekorzystnego rozporządzenia mieniem na rzecz spółki, której dane podlegają ogłoszeniu lub przedstawieniu. W takim oto przypadku możemy mieć do czynienia ze zbiegiem czynu z art. 286 k.k. oraz czynu z art. 587 k.s.h. W nauce prawa trafnie zauważa się, że z uwagi na różnicę w podlegających ochronie dobrach prawnych, zbiegu tego nie da się usunąć za pomocą zasady specjalności, konsumpcji lub subsydiarności, co w konsekwencji prowadzi do konieczności przyjęcia kumulatywnej kwalifikacji przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. Karę natomiast wymierzyć należy na podstawie art. 286 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 3 k.k.

Czyn zabroniony stypizowany w art. 587 k.s.h. może pozostawać również w zbiegu z przestępstwem nadużycia zaufania stypizowanym w art. 296 § 1-3 k.k. Z punktu widzenia powstania zbiegu ważne jest by spółce została wyrządzona co najmniej znaczna szkoda majątkowa spowodowana ogłoszeniem lub przedstawieniem nieprawdziwych informacji o spółce będąca wynikiem działania polegającego na nadużyciu uprawnień lub niedopełnieniu obowiązków. W takim przypadku należy przyjąć kumulatywną kwalifikację.

Przepis art. 587 k.s.h. może pozostawać również w zbiegu kumulatywnym z przepisem art. 296 § 1a k.k. Sytuacja taka będzie miała miejsce wówczas gdy ogłoszenie lub przedstawienie nieprawdziwych danych o spółce prowadzić będzie do powstania stanu zagrożenia dla majątkowych lub niemajątkowych interesów spółki. Zbieg przepisu art. 587 k.s.h. może mieć również miejsce w przypadku realizacji znamion poszczególnych czynów zabronionych określonych przez ustawę o rachunkowości, poprzez np. sfałszowanie sprawozdania finansowego, które następnie zostanie złożone w KRS.

Na marginesie przedmiotowych rozważań z uwagi na ostatnio znowelizowany przepis art. 59a k.k. który pozwala na umorzenie postępowania, warto zadać pytanie czy brzmienie obecnie obowiązujących przepisów prawa pozwala na zastosowanie art. 59a k.k. w stosunku do sprawcy czynu zabronionego określonego w art. 587 k.s.h.

Odpowiadając na powyższe pytanie należy odpowiedzieć negatywnie. Przepis art. 59a k.k. nie znajdzie zastosowania w stosunku do sprawcy czynu zabronionego określonego w art. 587 § 1 i 2 k.s.h. Uzasadnieniem dla przyjęcia takiego stanowiska jest okoliczność, iż jednym z warunków umorzenia konsensualnego opisanego w art. 59a k.k. jest obowiązek naprawienia szkody.

Natomiast przestępstwo opisane w art. 587 k.s.h. jest przestępstwem bezskutkowym, formalnym, które zostaje popełnione już z chwilą ogłoszenia lub przedstawienia dokumentu, przez co nie możliwym jest naprawienie szkody, albowiem nie należy ona do znamion w/w czynu zabronionego. Za przedmiotową argumentacją przemawiają również cele jakie towarzyszyły wprowadzeniu przedmiotowego przepisu do kodeksu karnego.

Wnioski. Reasumując powyższe w pierwszej kolejności zauważyć wypadnie, że rodzajowym przedmiotem ochrony art. 587 k.s.h. jest prawidłowość funkcjonowania obrotu gospodarczego, a konkretnie prawidłowość funkcjonowania uczestników obrotu gospodarczego, jakimi są spółki prawa handlowego, jak również ochrona prawa do uzyskania rzetelnych, zgodnych z

prawdą informacji na temat funkcjonowania spółki handlowej. Z punktu widzenia przedmiotu ochrony należy zaryzykować konstatację, iż prawno-karna odpowiedzialność za przedstawienie lub ogłoszenie nieprawdziwych danych o spółce powinna podlegać kryminalizacji.

Czyn zabroniony polegający na ogłoszeniu lub przedstawieniu nieprawdziwych danych dochodzi do skutku z chwilą ogłoszenia lub przedstawienia dokumentów np. w sądzie rejonowym. Przykładem przedstawienia danych nieprawdziwych do sądu rejestrowego w toku rejestracji spółki z o.o. jest złożenie przez członków zarządu fałszywych oświadczeń w przedmiocie wniesienia przez Wspólników wkładów na kapitał zakładowy. Zachowanie tego typu może rodzić ujemne konsekwencje dla innych uczestników obrotu, niemniej jednak powstanie skutku z punktu widzenia art. 587 k.k. pozostaje prawnie irrelewantne. Przykładem w/w działania może być złożenie przez zarząd spółki (spółki pożyczkowej lub parabanku) oświadczenia o wniesieniu wielomilionowego wkładu na kapitał zakładowy spółki, w celu wytworzenie mylnego obrazu, iż spółka jest wiarygodnym i prężnie działającym podmiotem. Działanie to może być przyczynkiem do powierzenia takiej instytucji środków finansowych, a w określonych sytuacjach może prowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez te podmioty. Kolejnym elementem jaki można zauważyć w kontekście powstania szkody jest okoliczność, iż odpowiedzialność karna na podstawie art. 587 k.s.h. nie jest skorelowana z odpowiedzialnością cywilnoprawną albowiem odpowiedzialność ta nie jest uzależniona od powstania szkody. W tym miejscu warto również wskazać, iż karalne z punktu widzenia art. 587 k.s.h. jest jedynie złożenie przez określony podmiot wymaganych prawem dokumentów (tj. takich, których złożenie lub ogłoszenie wynika z obowiązków zawartych w tytule III i IV), nie ulega więc wątpliwości, że złożenie nie wymaganych dokumentów czy też zbędnych oświadczeń lub ich ogłoszenie z punktu widzenia art. 587 k.s.h. pozostaje prawnie irrelewantne.

W praktyce stosowania prawa niejednokrotnie może mieć miejsce zbieg przepisów art. 587 k.s.h. z innymi przepisami zawartymi w kodeksie karnym czy też innych ustawach.

W kontekście realizacji znamion czynu zabronionego określonego w art. 587 k.s.k. wydaje się, iż skazanie sprawcy za w/w czyn zabroniony może nieść dla samego sprawcy dużo dalej idące konsekwencje aniżeli tylko sankcja karna. Albowiem z uwagi na brzmienie art. 18 §2 k.s.h. skazanie to oddziaływało będzie na stosunki cywilnoprawne skazanego członka zarządu, którego mandat w spółce wygaśnie. Dodatkowo członek ten nie będzie mógł pełnić określonych przez art. 18 § 1 k.s.h. funkcji co może być dla niego dużo dotkliwszą sankcją aniżeli samo skazanie.

Literatura

- Allerhand, Komentarz, s. 476; R. Zabłocki, przestępstwa przeciwko przedsiębiorcom.
- Bojarski M., [w:] Pozakodeksowe prawo karne, M. Bojarski, W. Radecki, t. 2, s. 190.
- Czerniawski R., (2008/el.), Zarząd Spółki Akcyjnej, Oficyna Czura-Kalinowska D., 2015/el, [w:] Kodeks spółek handlowych, Jara Z. (red.), Legalis.
- Dąbroś M., (2014), Prawny skutek skazania za przestępstwo wymienione w art. 18 § 2 k.s.h. jako ograniczenie zdolności prawnej, PPH, nr 29 i n.
- Dermont A., (2001), Przestępstwa gospodarcze w kodeksie spółek handlowych –

- wybrane zagadnienia, Prokuratura i Prawo nr 10.
Dz. U Nr 16, poz. 93 ze zm. - dalej jako "k.c."
Dz. U. Nr 121, poz. 769 ze zm. – dalej jako „k.r.s.” lub „ustawa o krs”
Dz. U. z Nr 6, poz. 42, ze zm.
Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm. - dalej jako k.k.
- Giezek J., Kardas P., (2015), [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 586–595 KSH (Przepisy karne) [w:] Sołtysiński S., Szajkowski A., Szumański A., Szwaja J. (red.), Kodeks spółek handlowych. Pozakodeksowe prawo handlowe. Komentarz. T. 5, Wyd. 3, Warszawa.
- Giezek J., Kardas P., (2003), przepisy karne kodeksu spółek handlowych, Komentarz, Kraków, s. 318.
- Giezek J., P. Kardas,(2003) Przepisy karne kodeksu spółek handlowych. Komentarz, Kraków, s. 295;
- Giezek J., Wnuk D., odpowiedzialność, s. 103, O. Górniok, prawo karne gospodarcze, s. 140; J. Jacyszyn, [w:] Komentarz, Jacyszyn, Krześ, Marszałkowska-Krześ.
- Giezek J., Wnuk D., (1994), Odpowiedzialność cywilna i karna w spółkach prawa cywilnego. Komentarz i przegląd orzecznictwa, Warszawa, s. 102
- Górniok O., (2003), [w:] Prawo karne gospodarcze, O. Górniok (red.), Bydgoszcz, s. 134
- O. Górniok,(1997), Prawo karne gospodarcze. Komentarz, Toruń, s. 1139.
- Frąckowiak J., (2001), komentarz do art. 587 kodeksu spółek handlowych [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, [w:] Prawo handlowe, Broł J., DuVall M., Frąckowiak J., Katner Wojciech J., Kidyba A., Kiedrowicz E., Komosa T., Kosikowski C., Kruczalak K., Nowińska Ewa E., Opalski W., Promińska U., Pyziół W., Skoczylas Andrzej P., LexisNexis.
- Kardas P., (2006) Złożenie sądowi rejestrowemu listy wspólników niezgodnej z treścią wpisów w księdze udziałów, Cz. PKiNP n 1.
- Kidyba A., (2015), Komentarz aktualizowany do art. 1-300 Kodeksu spółek handlowych, LEX/el.
- Kidyba A., (2015) Komentarz do art. 587 k.s.h. – Komentarz aktualizowany do art. 301-633 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U.00.94.1037), LEX/el.
- Kowalski S., (2012) Oświadczenia członków zarządu o wniesieniu wkładów na podwyższony kapitał zakładowy – zagadnienia karne, Prawo Spółek nr 12.
- Marek A., (2003), Prawo Karne, Zagadnienia teorii i praktyki, Warszawa, s. 479.
- Michał M. Rusinek, (2004) [w:] Komentarz do zmiany art. 587 kodeksu spółek handlowych wprowadzonej przez Dz. U. z 2003 r., Nr 229, poz. 2276, Kohutek K., Olczyk M., Rachwał A., Rusinek Michał M., Spyra M., Wyrwiński M.
- Parszewski M., Odpowiedzialność spółek, s. 155.
- Pyziół W., (2008) komentarz do art. 587 kodeksu spółek handlowych [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz. , W. Pyziół (red.), LexisNexis.
- Raglewski J., (2011), Komentarz do art. 587 kodeksu spółek handlowych [w:] kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł IV. Łączenie, podział i przekształcanie spółek. Tytuł V. Przepisy karne. Tytuł VI. Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i przepisy końcowe, Potrzeuszcz R. (red.), Siemiątkowski T. (red.), LexisNexis/el.
- Rodzinkiewicz M., 2014/el, Komentarz do art.587 Kodeksu spółek handlowych, Kodeks spółek handlowych. Komentarz, wyd. VI LexisNexis.

- Ochman P., (2012), Z problematyki zakazu pełnienia funkcji piastuna organu w spółkach handlowych – uwagi na marginesie przepisu art. 18 § 2 k.s.h., Rejent, nr 12, s. 69 i n.
- Skorupka J., Karnoprawna ochrona wierzycieli, s. 229.
- Skorupka J., (2000) Odpowiedzialność członków władz spółek kapitałowych w stosunku do wierzycieli, Prawo Spółek, z. 7-8, s. 29.
- Słownik języka polskiego, M. Szymczak (red.), t. 2, s. 925.
- Słownik 100 tysięcy potrzebnych słów, J. Bralczyk (red.), s. 399.
- Uchwała Sądu Najwyższego z 20.04.1934 r., III K 1238/33, OSP 1935, Nr 11, poz. 665
- Uliasz M.,(2002), Przepisy karne w KSH, Monitor Prawniczy, nr 4, s. 157.
- Zawłocki R., (2004), [w:] Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja, Kodeks Spółek Handlowych. Komentarz, tj. IV, s. 1274;
- Zawłocki R.,(2003), Przepisy karne przeciwko przedsiębiorcom. Komentarz, Warszawa, s. 60
- Wyrok SN z 10 stycznia 2008 r., IV CSK 356/07, wraz z glosą R. Uliasza.
- Wyrok SA w Gdańsku z 19.09.2014 r., I ACa 51/14, LEX nr 1526954.
- Wyrok SN z 8.11.1993 r.
- Wyrok SN z 8.11.1993 r., II KRN 220/93, Lex Polonica nr 304781, OSNKW 1994, nr 1-2, poz. 14.
- Wyrok SN z 11.1.2002., IV CKN 1503/00, OSN 2002, Nr 11, poz. 136.

References

- Allerhand M., (1935). *Kodeks Handlowy Komentarz*, Lwów, Spółka Wydawnicza "Kodeks".
- Bojarski, M. (2003). *Pozakodeksowe prawo karne*. t. 2. Komentarz.
- Bralczyk J. (red.), (2006). *Słownik 100 tysięcy potrzebnych słów*, Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Czerniawski, R., Czura-Kalinowska D., Jara Z. (red.), (2008). *Zarząd Spółki Akcyjnej, Kodeks spółek handlowych*, Oficyna.
- Dąbroś M., (2014). Prawny skutek skazania za przestępstwo wymienione w art. 18 § 2 k.s.h. jako ograniczenie zdolności prawnej, *Przegląd Prawa Handlowego*, nr 29.
- Dermont A., (2001), *Przestępstwa gospodarcze w kodeksie spółek handlowych – wybrane zagadnienia*, *Prokuratura i Prawo*, nr 10.
- Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.* - dalej jako "k.c."
- Dz. U. Nr 121, poz. 769 ze zm.* - dalej jako „k.r.s.” lub „ustawa o krs”
- Dz. U. z Nr 6, poz. 42, ze zm.*
- Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.* - dalej jako k.k.
- Giezek J., Kardas P., [w:] Sołtysiński S., Szajkowski A., Szumański A., Szwaja J. (red.), (2015). *Kodeks spółek handlowych. Pozakodeksowe prawo handlowe. Komentarz*. T. 5, Wyd. 3, Warszawa, C.H. BECK.
- Giezek J., Kardas P., (2003). *Przepisy karne kodeksu spółek handlowych, Komentarz*, Kraków, Zakamycze.
- Giezek J., P. Kardas, (2003). *Przepisy karne kodeksu spółek handlowych. Komentarz*, Kraków, Zakamycze.
- Giezek J., Wnuk D., (1994). *Odpowiedzialność cywilna i karna w spółkach prawa cywilnego. Komentarz i przegląd orzecznictwa*, Warszawa, Wolters kluwer.
- Górniak O., (2003). [w:] *Prawo karne gospodarcze*, Bydgoszcz, C.H. BECK.
- O. Górniak,(1997). *Prawo karne gospodarcze. Komentarz*, Toruń, Dom Organizatora.

- Frąckowiak J., Bról J., DuVall M., Frąckowiak J., Katner Wojciech J., Kidyba A., Kiedrowicz E., Komosa T., Kosikowski C., Kruczałak K., Nowińska Ewa E., Opalski W., Promińska U., Pyziół W., Skoczylas Andrzej P., (2001), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, LexisNexis.
- Kardas P., (2006). Złożenie sądowi rejestrowemu listy wspólników niezgodnej z treścią wpisów w księdze udziałów, *Cz. PKiNP*, n 1.
- Kidyba A., (2015). *Komentarz aktualizowany do art. 1-300 Kodeksu spółek handlowych*, LEX/el.
- Kidyba A., (2015). *Komentarz do art. 587 k.s.h. – Komentarz aktualizowany do art. 301-633 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U.00.94.1037)*, LEX/el.
- Kowalski S., (2012). Oświadczenia członków zarządu o wniesieniu wkładów na podwyższony kapitał zakładowy – zagadnienia karne, *Prawo Spółek*, nr 12.
- Marek A., (2003). *Prawo Karne, Zagadnienia teorii i praktyki*, Warszawa,
- Michał M. Rusinek, Kohutek K., Olczyk M., Rachwał A., Rusinek Michał M., Spyra M., Wyrwiński M., (2004). *Komentarz do zmiany art. 587 kodeksu spółek handlowych wprowadzonej przez Dz. U. z 2003 r., Nr 229, poz. 2276*,
- Ochman P., (2012), Z problematyki zakazu pełnienia funkcji piastuna organu w spółkach handlowych – uwagi na marginesie przepisu art. 18 § 2 k.s.h., *Rejent*, nr 12.
- Pyziół W., (2008) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, LexisNexis.
- Raglewski J. Potrzeszcz R. (red.), Siemiątkowski T. (red.), (2011), *kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł IV. Łączenie, podział i przekształcanie spółek. Tytuł V. Przepisy karne. Tytuł VI. Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i przepisy końcowe*, LexisNexis/el.
- Rodzinkiewicz M., (2014). *Komentarz do art.587 Kodeksu spółek handlowych, Kodeks spółek handlowych. Komentarz, wyd. VI*, LexisNexis.
- Skorupka J., *Karnoprawna ochrona wierzycieli*, C.H. BECK
- Skorupka J., (2000). Odpowiedzialność członków władz spółek kapitałowych w stosunku do wierzycieli, *Prawo Spółek*, z. 7-8, s. 29.
- Szymczak M. (red.), (1983). *Słownik języka polskiego*, t. 2, Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Uchwała Sądu Najwyższego (1935). z 20.04.1934 r., *III K 1238/33*, OSP 1935, Nr 11, poz. 665
- Uliasz M.,(2002), Przepisy karne w KSH, *Monitor Prawniczy*, nr 4.
- Zawłocki R., (2004), Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja, *Kodeks Spółek Handlowych. Komentarz*, tj. IV, C.H. BECK.
- Zawłocki R.,(2003), *Przestępstwa przeciwko przedsiębiorcom. Komentarz*, Warszawa, C.H.BECK.
- Wyrok SN z 10 stycznia 2008 r.,(2008). *IV CSK 356/07*, wraz z glosą R. Uliasza.
- Wyrok SA w Gdańsku z 19.09.2014 r., (2014). *I ACa 51/14*, LEX nr 1526954.
- Wyrok SN z 8.11.1993 r.
- Wyrok SN z 8.11.1993 r., (1993). *II KRN 220/93*, Lex Polonica nr 304781, OSNKW 1994, nr 1-2, poz. 14.
- Wyrok SN z 11.1.2002., (2002). *IV CKN 1503/00*, OSN 2002, Nr 11, poz. 136.

Data przesłania artykułu do Redakcji: 25.07.2015
Data akceptacji artykułu przez Redakcję: 02.08.2015